

Моргун К.В.

аспірантка,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8551-3031>

Morhun Kateryna

Petro Mohyla Black Sea National University

СУТНІСТЬ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

THE ESSENCE OF COSTS AT ENTERPRISES: THEORETICAL ASPECT

Анотація. В статті узагальнено вітчизняних та зарубіжних науковців щодо визначення сутності «витрати», що в подальшому дозволить їх класифікувати та керувати управліннями витрат на підприємстві. За результатами визначено, що єдиного підходу до цих понять в науковій літературі не існує, погляди науковців досить різноманітні. Обґрунтовано, що визначення «витрати» можна поділи на дві групи – одна з економічної теорії, друга з бухгалтерського обліку. Було відділено основні причини відсутності загальноприйнятого підходу до визначення поняття «витрати». Саме це дасть змогу правильно організувати ефективний процес управління витратами з метою отримання високих прибутків з реалізації продукції. Дослідивши було сформовано фактори які впливають на витрати виробництва.

Ключові слова: витрати, витрати виробництва, управління витратами, виробництво, управління підприємством.

Постановка проблеми. Таке поняття як ефективність на підприємствах завжди було в центрі уваги розвитку економічної науки. Тільки те підприємство яке ефективно вміє управляти та правильно розподілити власні коштами, та витрати зможе втриматися на економічному ринку. У своїй господарській діяльності кожне підприємство здійснює певні витрати. Проблем полягає в тому, що будь-який суб'єкт господарювання намагається всіма доступними способами та методами зменшити витрати та збільшити доходи. Це дуже клопітке і відповідальне завдання, до цієї мети прагнуть всі підприємства які хочуть працювати на ринку та утриматися в умовах конкурентної боротьби. Перш за все витрати мають забезпечувати вичерпну та достовірну інформацію про те, хто, коли, де та з якою метою були здійсненні дані витрати.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанню «витрат» в науково-економічній літературі протягом тривалого часу приділялась значна увага. Серед вчених, які досліджували це питання, можна назвати Ф.Ф. Бутинця [4], М.Г. Грешак [6], А.М. Турило [18], Г.В. Нашкерська [14], І. Скрипник [19], А.В. Череп [21], К. Друрі [15], та інші. Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє стверджувати, що єдиного підходу до визначення поняття витрат немає, тому постає питання про узагальнення щодо визначення даного терміну.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах сьогодення у всіх галузях економіки посилюється конкурентна боротьба, тому одним із головних інструментів стає зниження витрат на виробництво продукції. Кожне підприємство в процесі функціонування постійно стикається з проблемою витрат, які є важливою функцією організаційно-економічного механізму управління підприємства, від чого залежить конкурентоспроможність та перспективний розвиток виробництва підприємств.

Витрати є однією з головних умов функціонування підприємства, які впливають на фінансові результати. Ефективне управління витратами на підприємстві ґрунтується на теоретично-прикладних аспектах управління підприємством. Цей процес є довготривалим та повинен діяти з урахування специфіки діяльності підприємства та цифровізації в економічній сфері.

Ринок є дуже мінливим, тому кожне підприємство повинно адаптуватися до цих умов. Реалізація стратегічно управління виробництвом в практичній діяльності підприємств вимагає нових інструментів, мети спрямованої на організаційний процес стратегічного управління витратами. Даний процес відповідає за всі ланки

господарської діяльності підприємства, тому охоплює всі етапи, які в ньому відбуваються. Ефективне управління витратами спрямоване на зниження витрат на вироблену продукцію, підвищення конкурентоспроможності, як продукції так і підприємства в цілому.

Метою статті є визначення теоретичних підходів до визначення сутності витрат з метою формування ефективної системи управління ними.

Виклад основного матеріалу. Витрати – одна з важливих та складних категорій фінансового впливу на суб'єктів господарювання. Інформація, яку отримують про витрати, займає головне місце в управлінні підприємством в цілому, а також по окремим його структурним підрозділам.

Через детальний аналіз витрат та правильної організації обліку можна зробити ефективне управління підприємством.

Такі науковці, як С. Сорока, Н.С. Андрющенко, М.П. Сначов, М.В. Корчаковська виділяють п'ять етапів розвитку знань обліку витрати:

- перший етап – відстеження, облік і контроль витрат на господарському і державному рівні (XXVIII – IV ст. до н.е.);

- другий етап – публічна звітність про витрати (III – II ст. до н. е.);

- третій етап – здійснення спроб розкрити зміст поняття «витрати» поява різних теорій про витрати (XIV – XIX ст.);

- четвертий етап – використання математичних методів, у теорії, дослідження поведінки витрат, вивчення витрат як об'єкта обліку і контролю (XX ст.);

- п'ятий етап – виникнення нового напрямку дослідження – управління витратами (кін. XX – початок XXI ст.). [18, с. 152–153]

В науковій літературі існує велика кількість трактувань поняття «витрати». Всі їх можна поділити на дві групи – витрати з точки зору економічної теорії та бухгалтерського обліку. Визначення з економічної точки зору розкриває повний економічний зміст категорії, а з бухгалтерської – більш деталізує процес витрат на виробничому процесі. Таке трактування поняття розглянуто в табл. 1, 2.

Розглянемо перших науковців, які в своїх роботах почали застосовувати термін «витрати». Англійським вчений Віфльям Петті (1623–1687 рр.) вперше сформував визначення «витрати» у науковому трактаті «Трактат про податки і збори», де було ведено закон складу витрат виробництва та закон вартості.

Такий економіст, як Нассау Вільям Сеніор (1790–1864 рр.) стверджував, що витрати включають в себе два елементи – це працю та капітал, тобто витрати на виробництво є порівняльними до грошового вираження [1, с. 4].

Ф. Візер стверджував, що витрати – це цінність найкращої втраченої альтернативної можливості, від якої довелося відмовитись в процесі вибору. Пізніше це отримало назву концепція альтернативних витрат.

Відомий англійський економіст А. Маршалл розумів, що без таких чинників, як земля, праця, капітал і організаторські здібності не може існувати витрат на виробництво. Саме він виокремив постійні, змінні, граничні та загальні витрати. Інший науковець Н. Сеніор «витрати» розглядає як регулятор цін на попит і пропозицію.

На початку XX ст. вчені почали не просто розглядати термі «витрати», а й вперше їх класифікувати. Е. Шмаленбах сформулював

Таблиця 1

Трактування сутності «витрати» із точки зору бухгалтерського обліку

Автор	Визначення витрат
П(С)БО 16 «Витрати»	Витратами визначаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення власного капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
МСБО 12	Витрати визначаються зменшення економічної вигоди протягом звітного періоду, що відбувається у формі вибуття або використання активів чи збільшення зобов'язань, що веде до зменшення власного капіталу підприємства за умов, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
Є.В. Мних	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками).
Податковий кодекс України	витрати – сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті чого відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)

Джерело: узагальнено автором на основі джерел [11; 13; 16; 17]

Трактування сутності «витрати» із точки зору економічної теорії

Автор	Визначення витрат
М.Г. Грещак та О.С. Коцюба	Витрати підприємства – обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для досягнення певної мети... Як відомо, витрати бувають інвестиційні (разові) та поточні.
А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук та А.А. Турило	Витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети.
І.О. Белебехи	Якщо зусилля на виготовлення продукції є первісними, основоположними, то, природно, вони є базисними витратами підприємства. Саме за допомогою цих витрат здійснюється процес поєднання живої та уречевленої праці, тобто безпосереднє виробництво. Над базисними функціонують різні інші витрати, які викликаються розподільчими, транспортними (логістичними), сервісними, координаційними процесами, і прямо чи опосередковано пов'язані з виробництвом, обертанням продукції. Усі ці процедури, причетні до виготовлення та обертання продукції, «пронизують» зверху до низу (і навпаки) всі сфери та всіх суб'єктів суспільного економічного життя. А тому витрати усіх рівнів мають взаємозалежність і взаємозумовленість.
Г.В. Нашкерська	Витрати – споживання або використання матеріалів, товарів, робіт, послуг у процесі одержання доходу
Ф.Ф. Бутинець	Витрати, як «грошове вираження суми ресурсів, використаних з певною метою, економічний показник роботи підприємства, що характеризує суму витрат, понесених в процесі господарської діяльності.
Т. Бондаренко	Витрати, як достовірно оцінену величину економічних ресурсів, споживання яких в оцінюваному періоді призводить до змін у складі активів і зобов'язань та сприяє досягненню цілей діяльності підприємства.
В. Гордополов	Витрати, як зменшення активів, яке відбулося в процесі господарської діяльності підприємства, здійснене для отримання підприємством доходу, може бути оцінене в грошовому вимірі, а його розмір може контролюватися підприємством.
Елізабет Дербін Р. Ентоні та Дж. Рис	Витрати» (cost) – це вартість, яка кількісно дорівнює витратам на придбання ресурсів та являють собою ті же ресурси для отримання доходів протягом поточного періоду.
Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуел	Витрати – це зменшення або інше витрачання активів, або виникнення зобов'язань (пасивів), або ж поєднання того й іншого, внаслідок поставки або виробництва товарів, надання послуг або здійснення інших видів діяльності, які складають основні та постійні напрями діяльності господарської одиниці.
С. Кафка	Витрати впливають на кінцеві результати діяльності підприємств і визначаються як величина вираженої у грошовій формі вартості ресурсів, використаних у процесі діяльності підприємства, які у зіставленні з доходами формують фінансовий результат за звітний період.
А. Череп	Витрати як економічну категорію, що відображає вартість матеріальних, трудових, інформаційних ресурсів та технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції.
М. Скрипник	Витрати» – використання тільки тих ресурсів, які при визначенні прибутку господарюючого суб'єкта за даний період часу ставляться у відповідність доходам.
Матвеевої Н.М. та Славути О.І.	Витрати – це виражені в грошовій формі затрати різних видів економічних ресурсів (праці, сировини, матеріалів тощо) під час виробництва та реалізації продукції.

Джерело: узагальнено автором на основі джерел [2–7; 12–15; 18; 19; 21]

поняття витрат як такі, що утворюють вартість та не пов'язані з потоками платежів за ресурси. Пізніше починає з'являтися термін «транзакційні витрати», вів цей термін Рональд Коуз в роботі «Фірма, ринок і право», пояснивши так: «Щоб здійснити ринкову транзакцію, необхідно визначити, із ким бажано укласти угоду, повідомити тих, із ким хочуть укласти угоду та на яких умовах, провести попередні переговори, підготувати контракт, зібрати відомості, для того,

щоб переконатися, що умови контракту виконуються» [9, с. 284, 538].

Отже науковцям, що трактують поняття «витрати» з точки зору бухгалтерського обліку притаманне збільшення зобов'язань та зменшення власного капіталу. Все це призводить до збільшення витрат в господарській діяльності підприємства. Тобто витрати використовуються при діяльності підприємств яку потім відображають у Звіті про фінансові результати.

Науковці Ентоні А. Аткинсон, Раджив Д. Банкер, Роберт С. Каплан. Виділяють дві причини відсутності одного загальноприйнятого визначення витрат:

- витрати класифікуються з певною метою;
- інформація щодо витрат визначається способом розрахунку [8, с. 57].

На нашу думку, головними причинами відсутності одного загальноприйнятого підходу до визначення сутності витрат є:

- кожен дослідник вбачає в цьому значення своє те що з його точки зору характеризує саме цей термін;
- на ринку з'являються нові витрати, які постійно змінюються або доповнюються під впливом різних факторів;
- інформацію яку хочуть отримати для прийняття рішень.

Отже, ми бачимо, що багато вчених дають своє визначення поняттю. Незважаючи на різні думки науковці пов'язують поняття «витрати» з грошовим вираженням або грошові витрати в результаті господарської діяльності для досягнення певної мети (отримання доходів) за звітний період. Вартісне вираження на виробництві може відрізнитися при прийнятті управлінських рішень та залежно від сфери діяльності.

На нашу думку, **витрати** – це вираження у грошовій формі зменшення активів що призводить до збільшення зобов'язань та зменшення власного капіталу для отримання доходів під час ведення господарської діяльності на підприємствах та навпаки.

В бухгалтерському обліку виникнення витрати відбувається звітування саме в момент коли вони виникають, навіть від дати сплати грошових коштів по рахункам. Всі господарські операції відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку відображаються всі однорідні операції за своїм змістом на синтетичних рахунках і субрахунках 9-го класу «Витрати діяльності» на всіх підприємствах.

За результатами дослідження нами сформовано такі фактори, які впливають на витрати виробництва:

- зовнішні (світові, державні, галузеві);
- політичні (ціни на тарифи, податкова ставка, інфляція);
- державні (втручання в економічну діяльність та бізнес);
- внутрішні (вид виробництва, якість сировини);
- використання трудових ресурсів (масштаб виробництва, кваліфікація робітників);

– система управління підприємством (механізми прийняття рішень, планування та система мотивації і стимулів);

- матеріально-технічна база (різні засоби виробництва, обладнання та устаткування);
- швидкість реалізації продукції (реклама, оборотність товару, товарообіг);
- реагування керівництва підприємства на зміни ринку та адаптованість до нього.

Висновки і пропозиції. Таким чином, із вище викладеної інформації щодо визначення сутності витрат можна зробити певні висновки. На сьогоднішній день, серед вітчизняних так і зарубіжних науковців немає однозначного визначення категорії «витрат». Можна однозначно стверджувати, що витрати є одним із головних в системі управління підприємством, для якого необхідні нові методи для управління та точного визначення поняття. Витрати характеризують спожиті ресурси, їх оцінку в господарській діяльності для досягнення мети. Поділ терміну «витрати» з економічної теорії та з бухгалтерського обліку дало до обґрунтування наслідків використання витрат під час виробництва, та знання з рахунків коштів незалежно від дати виникнення зобов'язань. Перспектива подальших досліджень є обґрунтування класифікації витрат відповідно до цілей обліку, аналізу, контролю, планування та прийняття правильних управлінських рішень та досягнення поставленої мети діяльності підприємств.

Література:

1. Андрущенко Н.С. Суть і значення витрат: історичний аспект. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 5. С. 3–7.
2. Белебеха І. До проблем витрат виробництва. Облік, аудит і аналіз: економічна база, стратегія, концепція : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 травня 2004 р. Тернопіль : ТАНГ, 2004. С. 20–23.
3. Бондаренко Т.Ю. Загальновиробничі витрати: проблемні питання визнання та класифікації. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2003. Вип. 185. Т. 2. С. 316–320.
4. Бухгалтерський словник / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2001. 224 с.
5. Гордополов В.Ю. Особливості класифікації витрат сфери товарного обігу. *Регіональні перспективи*. 2001. № 15–16. С. 150–151.
6. Грещак М.Г., Коцюба О.С. Управління витратами : навчально методичний посібник для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2002. 131 с.
7. Дербін Е.Ф., Елізабет Ф., Кілієвич О.І. Економічна теорія і державний сектор: теорія, практика, термінологія, джерела: навчальний посібник. Київ : Вид-во УАДУ, 1997. 106 с.
8. Дробязко С.І. Методичні основи управління витратами підприємства. *Економіка підприємства. Економічний огляд*. 2010. №1 (32). С. 55–60
9. Історія економічних учень: підручник : в 2 ч. / за ред. В.Д. Базилевича. Київ : Знання, 2006. 582 с.

10. Кафка С.М. Формування інформації про витрати нафтовидобувних підприємств у бухгалтерському обліку. *Наукові записки*: Зб. наук. пр. каф. екон. аналізу. Тернопіль : Екон. Думка, 2004. Вип. 16. Ч. 2. С. 180–183.
11. Концептуальна основа фінансової звітності: стандарт, виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 1 вересня 2010 р. (зі змінами і доповненнями). URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf
12. Матвеева Н.М., Славути О.І. Управління витратами : навчальний посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. 157 с.
13. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 412 с.
14. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
15. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуелл Дж. Принципи бухгалтерського обліку / пер. з англ. під ред. Я. В. Соколова, 3-є вид., стереотип. Харків : Фінанси та статистика, 2001. 496 с.
16. Податковий кодекс України: № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999 р. №318, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
18. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А., Управління витратами підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 120 с.
19. Скрипник М.І. Затрати і витрати: проблема трактування понять. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : Міжнародний збірник наукових праць. 2009. Вип. 1 (13). URL: https://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2009_1/stat26.pdf
20. Сорока С. Сутність витрат: історичний аспект. Економічний аналіз. 2010. №6 С. 152–154 URL: www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/tULK2b.pdf
21. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Запорізький національний технічний ун-т. Харків : ВД «Інжек», 2006. С. 375
7. Derbin E. F., Elizabet F., Kilijevych O. I. (1997) *Ekonomichna teoriya i derzhavnyj sektor: teoriya, praktyka, terminologhija, dzhherela: navchalnyj posibnyk* [Economic theory and the public sector: theory, practice, terminology, sources: a textbook]. Kyiv: Vyd-vo UADU, 106 p.
8. Drobjazko S. I. (2010) *Metodychni osnovy upravlinnja vytratamy pidpryjemstva* [Methodological foundations of enterprise cost management]. *Ekonomika pidpryjemstva. Ekonomichnyj oghljad*, vol. 1 (32). pp. 55–60
9. Bazylevych V. D. (eds.) (2006) *Istorija ekonomichnykh uchenj: pidruchnyk* [History of economic doctrines: a textbook]. V 2 ch. Kyiv: Znannja, 582 p.
10. Kafka S. M. (2004) *Formuvannja informaciji pro vytraty naftovydobuvnykh pidpryjemstv u bukghaltersjkomu obliku* [Formation of information on the costs of oil production enterprises in accounting]. *Naukovi zapysky: Zb. nauk. pr. kaf. ekon. analizu. Ternopilj: Ekon. dumka. Vol. 16, p. 2, pp. 180–183.*
11. *Konceptualjna osnova finansovoji zvitnosti: standart, vydanyj Radoju z Mizhnarodnykh standartiv bukghaltersjkoj obliku* (2010) (zi zminamy i dopovnennjamy) [Conceptual framework for financial reporting: a standard issued by the International Accounting Standards Board]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf
12. Matvjejeva N. M., Slavuty O. I. (2020) *Upravlinnja vytratamy : navchalnyj posibnyk* [Cost management: a study guide]. Kharkiv: KhNUMGh im. O. M. Beketova, 157 p.
13. Mnykh Je. V. (2007) *Ekonomichnyj analiz : pidruchnyk* [Economic analysis : a textbook]. Kyiv: Centr navchalnoji literatury, 412 p.
14. Nashkersjka Gh. V. (2004) *Bukghaltersjkyj oblik: navchalnyj posibnyk* [Accounting: a study guide]. Kyiv : Centr navchalnoji literatury, 464 p.
15. Nydlz B., Anderson Kh., Koldujell Dzh. (2001) *Pryncypy bukghalterskogho obliku* [Accounting principles]. /per. z anghl. pid red. Ja. V. Sokolova, 3-e vyd., stereotyp. Kharkiv: Finansy ta statystyka, 496 p.
16. *Podatkovyj kodeks Ukrajinny* (2010) [Tax Code of Ukraine]. No. 2755-VI Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
17. *Polozhennja (standart) bukghaltersjkoj obliku 16 "Vytraty"*, zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrajinny (1999) [Accounting Regulation (Standard) 16 'Expenses', approved by the Order of the Ministry of Finance of Ukraine]. No 318, zarejestrovane v Ministerstvi justyciji Ukrajinny 19.01.2000 r. Za No. 27/4248 (zi zminamy ta dopovnennjamy). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
18. Turylo A. M., Kravchuk Ju. B., Turylo A. A. (2006) *Upravlinnja vytratamy pidpryjemstva : navchalnyj posibnyk* [Cost management of the enterprise: a textbook]. Kyiv: Centr navch. l-ry, 120 p.
19. Skrypnyk M. I. (2009) *Zatraty i vytraty: problema traktuvannja ponjatj* [Costs and expenses: the problem of interpreting concepts]. *Problemy teoriji ta metodologhiji bukghaltersjkoj obliku, kontrolju i analizu : Mizhnarodnyj zbirnyk naukovykh pracj*, vol. 1 (13). Available at: https://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2009_1/stat26.pdf
20. Soroka S. (2010) *Sutnistj vytrat: istorichnyj aspekt* [The essence of costs: the historical aspect]. *Ekonomichniy analiz*. vol. 6. pp. 152–154. Available at: www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/tULK2b.pdf
21. Cherep A. V. (2006) *Upravlinnja vytratamy sub'jektiv ghospodarjuvannja* [Managing the costs of business entities]. *Zaporizkyj nacionalnyj tekhnichnyj un-t. Kharkiv: VD "Inzhek"*, p. 375.

References:

1. Andrushhenko N. S. (2007) *Sutj i znachennja vytrat: istorichnyj aspekt*. [The essence and significance of costs: a historical perspective]. *Aktualjni problemy ekonomiky*, no. 5, pp. 3–7.
2. Belebekha I. (May 28–29, 2004) *Do problem vytrat vyrobnyctva*. [On the problems of production costs]. *Oblik, audyt i analiz: ekonomichna baza, strateghija, koncepcija : materialy mizhnar. nauk.-prakt. Konf. Ternopil: TANGh*, pp. 20–23.
3. Bondarenko T. Ju. (2003) *Zaghaljnovyrobnychi vytraty: problemni pytannja vyznannja ta klasyfikaciji*. [General production costs: problematic issues of recognition and classification]. *Ekonomika: problemy teoriji ta praktyky*, is. 185, vol. 2, pp. 316–320
4. Butynets F. F. (eds.) (2001). *Bukghaltersjkyj slovnyk* [Accounting dictionary]. Zhytomyr: PP "Ruta", 224 p.
5. Ghordopolov V. Ju. (2001) *Osoblyvosti klasyfikaciji vytrat sfery tovarnogho obighu* [Peculiarities of the classification of costs in the sphere of commodity circulation]. *Reghionaljni perspektyvy*, no 15–16. pp. 150–151.
6. Ghreshhak M. Gh., Kocjuba O. S. (2002) *Upravlinnja vytratamy* [Cost management]: navchaljno metodychnyj posibnyk dlja samost. vyvch. dysc. Kyiv: KNEU, 131 p.

Summary. The article summarises views of domestic and foreign scholars on defining the essence of the concept of 'costs', which will further allow their classification and efficient management of costs at an enterprise. The research has shown that there is no single approach to this concept in the scientific literature, and the views of scholars are quite diverse. The historical stages of development of cost accounting are characterised. The first scientists who, starting from the beginning of the XVII century, studied the concepts of 'calculation' and 'costs' are identified. It is substantiated that the definition of the concept of 'costs' can be divided into two groups – economic theory and accounting. The works of scientists who give their own definition of this definition are characterised. The reasons for the absence of a single generally accepted approach to the concept of 'costs' are identified. The reasons are as follows: each researcher sees in this meaning his own meaning, which from his point of view characterises this particular term; new costs appear on the market, which are constantly changing or supplemented under the influence of various factors; the concept of 'costs' carries different information that is required to make management decisions. In accounting, expenses are recognised when incurred, not when reported. Effective cost management at business entities requires new management methods and detailed cost classifications in accordance with the objectives. This will allow you to properly organise an effective cost management process in order to obtain high profits from product sales. Depending on the area of activity in production, the cost expression will differ when making management decisions. A generalised definition of the concept of 'costs' has been provided, which will allow further research to use it and study the impact of costs on enterprise management. The factors influencing the costs of enterprises have been formed.

Keywords: costs, production costs, cost management, production, enterprise management.